

Stenogrammid

XIII Riigikogu, II Istungjärk, täiskogu korraline istung

Neljapäev, 12.11.2015, 10:00

Toimetatud

10:00 Istungi rakendamine

1. 10:04 Õiguskantsleri ettepanek käibemaksuseaduse § 30 lõike 3 ja lõike 4 punkti 3 Eesti Vabariigi põhiseadusega kooskõlla viimiseks

10:00 Istungi rakendamine

10:00 Aseesimees Jüri Ratas

Tere hommikust, head ametikaaslased! Alustame Riigikogu täiskogu II istungjärgu 7. töonädala neljapäevast istungit. Kõigepealt palun kõnetooli neid Riigikogu liikmeid, kes soovivad üle anda eelnõusid või arupärimisi! Palun, Mihhail Korb!

10:00 Mihhail Korb

Austatud Riigikogu esimees! Lugupeetud kolleegid!

10:00 Aseesimees Jüri Ratas

Kindlasti tervitame Eiki Nestorit.

10:00 Mihhail Korb

Tervitan teid ilusa neljapäevahommiku puhul! Tulin siia pulti teie ette, et üle anda Keskerakonna liikmete arupärimine ettevõtlusminister Liisa Oviirile. Arupärimine puudutab arengufondi. Mitte väga palju aega tagasi käis siin saalis meie ees esinemas arengufondi praegune juht, kes tegi korraliku ülevaate arengufondi tegemistest eelmisel aastal. Nüüd soovime kutsuda siia Liisa Oviiri, et arutada tema arusaama arengufondi tegevusest ja tulevikust. Arupärimises esitasime mitu küsimust, mis puudutavad arengufondi tulevikku ja minevikku. Soovime teada saada, millisena ta näeb arengufondi tegevust ja missugust kohta riigisüsteemis talle õigeks peab. Loodame väga konstruktiivset koostööd ja sisulisi vastuseid. Tänan teid ja soovin arupärimise üle anda.

10:01 Aseesimees Jüri Ratas

Palun Riigikogu kõnetooli Tarmo Tamme!

10:01 Tarmo Tamm

Väga austatud Riigikogu aseesimees! Head kolleegid! Annan teist korda üle arupärimise õiguskantsler Ülle Madisele. Esimesel korral Riigikogu juhatus arvas, et see ei vasta reeglitele. See puudutab õigustamatut ootealatasu piiriületamise korral. Alates 1. augustist 2011 muutus Eesti-Vene piiril piiriületuskord. Uue korra järgi loodi ühtne piiriületuse ootejärjekorra infosüsteem GoSwift, mida kasutatakse Narva-Ivangorodi, Koidula – Kunitšina Gora ja Luhamaa–Šumilkino maantee piiripunktis. See tähendab, et Venemaale sõites on piiri ületada soovival isikul kohustus soetada koht elektroonilises piiriületusjärjekorras, mille eest tuleb tasuda veebikeskkonna kaudu 1 euro ja 30 senti. Lisaks ootejärjekorra koha broneerimise tasule tuleb maksta ka ootealatasu, mis sõltub ootealast ja sõiduki kategooriast. Tänu elektroonilise piirijärjekorra infosüsteemile pole piiriületusel tihti järjekorda ning pole ka vajadust kasutada ootealateenuseid. Piiri oleks võimalik ületada ooteala läbimata, kuid kord piiripunktides on selline, et ootealale suunatud auto saab sealt välja sõita vaid juhul, kui on maksnud tasu teenuse eest, mida tegelikkuses ei ole kasutatud. Kehtiv seadus keelab tasu võtta piiriületuse

ooteala kasutuse eest, kui ooteala teenust ei kasutata. Seoses sellega on meil proua õiguskantslerile kaks küsimust. Aitäh!

10:03 Aseesimees Jüri Ratas

Rohkem kõnesoove ei ole. Head ametikaaslased! Olen Riigikogu juhatuse nimel vastu võtnud kaks arupärimist ning meie kodu- ja töökorra seaduse kohaselt otsustab Riigikogu juhatuse nende edasise menetlemise. Palun teeme nüüd kohaloleku kontrolli!

Kohaloleku kontroll

Kohalolijaks registreerus 83 Riigikogu liiget, puudub 18.

1. 10:04 Õiguskantsleri ettepanek käibemaksuseaduse § 30 lõike 3 ja lõike 4 punkti 3 Eesti Vabariigi põhiseadusega kooskõlla viimiseks

10:04 Aseesimees Jüri Ratas

Läheme tänase päevakorra juurde. Esimene ja ainuke päevakorrapunkt on õiguskantsleri ettepanek käibemaksuseaduse § 30 lõike 3 ja lõike 4 punkti 3 Eesti Vabariigi põhiseadusega kooskõlla viimiseks. Lubage enne, kui alustame, lühidalt tutvustada selle punkti arutamise korda. Kõigepealt on õiguskantsler Ülle Madise ettekanne kuni 20 minutit, peale seda põhiseaduskomisjoni esimehe Kalle Laaneti ettekanne kuni 20 minutit ja siis rahanduskomisjoni esimehe Remo Holsmeri ettekanne samuti kuni 20 minutit. Riigikogu liige võib esitada igale ettekandjale ühe suulise küsimuse. Läbirääkimiste vóorus võivad sõna võtta Riigikogu liikmed ning komisjonide ja fraktsioonide esindajad. Kui läbirääkimised on lõppenud, paneb istungi juhataja hääletusele küsimuse, kes on õiguskantsleri ettepaneku poolt. Ettepaneku vastuvótmiseks on nõutav poolthääälteenamus. Mul on suur au paluda Riigikogu kõnetooli ettekandeks õiguskantsler Ülle Madise.

10:05 Õiguskantsler Ülle Madise

Austatud Riigikogu! Nii nagu härra juhataja juba ütles, olen esitanud 16. oktoobril palve viia käibemaksuseaduse § 30 lõike 3 ja sama paragrahvi lõike 4 punkt 3 põhiseadusega kooskõlla. Need sätted on vastuolus põhiseaduse §-ga 12 ehk võrdse kohtlemise põhimóttega. Probleemi sisust. Meile kirjutas ettevóttja, kes pakub ühenduse tegevusloa alusel – see on üks tasulise sõitjateveo loa liik – hotellitransfeeri ja muud sõitjateveoteenust üheksakohalise väikebussiga. See ettevóttja leiab, et teda koheldakse käibemaksu kogumisel põhjendusteta halvemini kui takso või suure bussiga veoteenuse osutajaid. Selle analüüsi tulemus on teie ees. Asusin seisukohale, et sellel ettevóttjal on õigus. Asi on nõnda, et kui sõitjaid veetakse takso või suure bussiga, siis võib ettevótluseks kasutatavalt sõidukilt ja selle tarbeks soetatud kaupadelt ja teenustelt sisendkäibemaksu täies ulatuses maha arvata. Kui aga sõitjaid ei veeta takso või suure bussiga, vaid väikese bussiga, mis on samuti bussivedu, siis ei või. Ühtegi loogilist, õiglast ja kaalukat põhjendust niisuguseks erinevaks kohtlemiseks ei ole, mis tähendab, et see lahendus on põhiseadusega vastuolus. Lisaks leidsime, et see on vastuolus ka Euroopa Liidu õigusega. Mõned probleemkohad veel, mis on eri aruteludes üles kerkinud. Esiteks, me räägime üksnes nendest ettevóttjatest, kellel on tasuliseks sõitjateveoks taotletud luba. Teiseks on küsitud, miks need nn M1 kategooria väikebussi ehk siis 6–9-kohalise väikebussiga sõitjaid vedavad ettevóttjad ei taotle taksoveoluba. Asi on selles, et taksoveoluba on hoopis teist tüüpi. Selle väljastab kohalik omavalitsus peamiselt sõiduks selle omavalitsuse territooriumil või siis nii, et tasulise sõidu algus- või lõpp-punkt on selle omavalitsuse territooriumil. Lisaks tuleb paigaldada taksomeeter, täita muid nõudeid, mis taksode puhul on kohased, aga näiteks hotellitransferide puhul ei ole. Asi on ka selles, et sellesama ühenduse tegevusloa alusel tehakse väikebussiga vedusid sarnaselt suurte bussidega ja pole loogikat, mis peaks sundima ettevóttjat väikese bussi asemel kasutama suurt, kui väike tema ettevótluseks sobib. Mótlesime ka kuritarvituse ohtudele ja leidsime, et tõsisid kuritarvituse ohtusid ei ole. Seda just selle tõttu, et ühenduse tegevusloa taotlemine on nagu taksoveoloo taotleminegi aeganõudev ja kulukas. Seal on omakapitali, koolituse, finantsseisundi hindamise jm nõuded. Lópetuseks mõistagi kerkis eri aruteludes üles Taxify ja Uberi teema. Nende teemadega tegelevad praegu Maksu- ja Tolliamet ning Rahandusministeerium. Selles ettepanekus neid küsimusi hólmatud ei

ole ja ka nende tehnoloogiliste lahenduste kasutamisest kuritarvituse riske ei teki. Ühtlasi tänan rahanduskomisjoni ja põhiseaduskomisjoni põhjaliku arutelu eest. Sissejuhatuseks ma pikemalt ehk ei räägi. Aitäh!

10:09 Aseesimees Jüri Ratas

Aitäh! Head ametikaaslased, kas teil on küsimusi õiguskantslerile? Üks on. Jüri Adams, palun!

10:09 Jüri Adams

Lugupeetud õiguskantsler! Hiljaaegu pidas justiitsminister siin ettekande, mille üks siht oli vähendada Eestis uute seaduste vastuvõtmise vajadust. Ta mõtles seda, et ministeeriumides ei koostataks nii palju eelnõusid. Aga mulle tundub, et see on pigem näide sellest, kuidas asjad peaksid saama klatitud, ja põhimõtteliselt riigi parlament ei peaks sekkuma. Küsimuse suurusjärg ei ole selline. Kas teil on mingisugune ettepanek, kuidas võiks tulevikus midagi teistmoodi teha, et teie ei peaks enam niisuguseid ettekandeid tegema ja meie ei peaks selliseid hääletusi ette võtma?

10:10 Õiguskantsler Ülle Madise

Täna! Seaduseelnõude kvaliteedi üle on arutletud ju kõik need aastad, mil Eesti on taas iseseisev olnud, ja eelmisel iseseisvuse perioodil niisamuti. See, et vigu juhtub, on elu paratamatus. Õiguskantsleri institutsioon on muu hulgas selleks esile kutsutud, et kui mõni niisugune viga ühiskonnaelus välja tuleb, siis analüüsime probleemi läbi ja võimalikult kiiresti astume palvega asi lahendada teie ette.

10:11 Aseesimees Jüri Ratas

Austatud õiguskantsler, ma tänan teid! Rohkem küsimusi ei ole. Ma palun Riigikogu kõnetooli põhiseaduskomisjoni esimehe Kalle Laaneti!

10:11 Kalle Laanet

Austatud juhataja! Austatud õiguskantsler ja head kolleegid! Põhiseaduskomisjon arutas õiguskantsleri ettepanekut neljapäeval, 29. oktoobril 2015. aastal. Õiguskantsler andis meile samasuguse ülevaate nagu just siin suures saalis.

Mille vastu siis komisjoni liikmed huvi tundsid? Komisjoni liikmed kuulasid õiguskantsleri selgitused ära ning esitasid talle ka küsimusi. Muu hulgas tunti huvi selle vastu, kas siis, kui osutatakse sõitjateveo teenust sõiduautoga, kus on kuni viis istekohta, ei saa samuti sisendkäibemaksu täies ulatuses maha arvata. Õiguskantsler vastas, et neil ei ole hetkel andmeid selliste teenuseosutajate kohta, kes oleks taotlenud ühenduse tegevusluba tavalise, kuni viie istekohaga sõiduautoga tasuliseks sõitjateveoks. Samas nentis õiguskantsler, et selliseid ettevõtjaid võib siiski olla, näiteks Taxify süsteemis. Nad ei tegutse taksoveo vormis, aga on samas käibemaksukohustuslased ning neil võib olla sama probleem sisendkäibemaksu mahaarvamiseks.

Veel küsiti, kui keeruline on ühenduse tegevusloa taotlemine. Õiguskantsleri nõunik selgitas, et ühenduse tegevusloa taotlemine on küllaltki aeganõudev, sest tuleb määrata veo korraldaja, kes eraldi läbib veokorraldaja koolituse, lisaks peab ühenduse tegevusloa taotleja tõendama oma finantssuutlikkust. Kuni üheksa istekohaga sõiduki puhul peab ühenduse tegevusloa taotleja omakapitali suurus olema vähemalt 1250 eurot iga kasutatava sõiduki kohta (ühistranspordiseadus § 43 lõige 8). Õiguskantsleri nõunik kahtles, kas harilikult sõiduauto omanikud hakkavad tulevikus sisendkäibemaksu mahaarvamise eesmärgil ühenduse tegevusluba sõitjateveo teenuse osutamiseks taotlema, kuna see on päris keeruline ja aeganõudev. Tuleb määrata veokorraldaja, läbida koolitus, mille kava sarnaneb taksojuhi tegevusloa saamise koolituskavaga, ning tõendada oma finantssuutlikkust, nagu juttu oli. Lisaks tuleb arvepidamises näidata, et ettevõtte põhitegevusala on sõitjatevedu. Pigem on lihtsam soetada kaubik või mõne muu kategooria sõiduk, et saada sisendkäibemaksu mahaarvamise õigus.

Mida siis põhiseaduskomisjonis otsustati? Otsustati toetada õiguskantsleri ettepanekut ja määrata ettekandjaks komisjoni esimees Kalle Laanet. Mõlemad otsused olid konsensuslikud. Aitäh!

10:14 Aseesimees Jüri Ratas

Hea ettekandja, ma tänan teid! Küsimusi ei ole. Palun ettekandeks Riigikogu kõnetooli rahanduskomisjoni esimehe Remo Holsmeri!

10:14 Remo Holsmer

Lugupeetud istungi juhataja! Head kolleegid! Õiguskantsleri ettepanekut käibemaksuseaduse põhiseadusega kooskõlla viimiseks arutas Riigikogu rahanduskomisjon oma 29. oktoobri istungil. Arutelu juures olid õiguskantsler ja Rahandusministeeriumi esindaja. Õiguskantsler selgitas, miks ta oma ettepaneku tegi. Ta andis sellest ülevaate ka täna oma sõnavõtus ning ma seda üle kordama ei hakka. Rahandusministeeriumi kui n-ö seaduse hoidja esindaja kinnitas ka rahanduskomisjonile, et see taotlus on põhjendatud ja seadus vajab tõesti muutmist.

Meeldetuletuseks selle normi kujunemise ajaloost nii palju, et Eesti taotles Euroopa Liidu Nõukogult ettevõtte sõiduautode sisendkäibemaksu arvestuse osas erandit võimalikult väheste erisustega. Ühelt poolt selleks, et ettevõtted oleks võrdselt koheldud, ja teiselt poolt selleks, et vältida erandite võimalikku kuritarvitamist. Euroopa Liidu Nõukogu tegi meile erandi, mille kohaselt ei või käibemaksu mahaarvamise piirangut kohaldada tasu eest reisijateveoks, sh taksoveoteenuseks kasutatavate sõidukite puhul. Eesti riik pidi erandiks luba taotlema. Küsimus on selle reguleerimisalas ja täpses sõnastuses – seepärast see ettepanek meil siin laual on.

Komisjoni arutelul üles kerkinud küsimused olid järgmised. Kuidas on sõnastatud teistele riikidele tehtud erandid ja kuidas neid on tõlgendatud? Rahandusministeeriumi esindaja selgitas, et viimasel ajal tehtud erandite puhul on tegemist küllaltki trafaretsete sõnastustega. Üldjuhul on asjaomane tõlgendus laiem, kui meie Eesti riigi oma praegu on. Kui paljusid ettevõtjaid see piirang mõjutab? Ühenduse tegevusluba on väljastatud reisijate juhuveo teenuse osutamiseks Eestis 95 ettevõttele ja praeguse teadmise kohaselt puudutab see 173 sõiduautot.

Rahanduskomisjoni liikmed väljendasid olenemata oma erakondlikust kuuluvusest arvamust, et kaalukaid sisulisi argumente erineva kohtlemise põhjendamiseks on raske leida. Rahanduskomisjon leidis, et puudub mõistlik põhjus, mis õigustaks seda, et ühenduse tegevusloa alusel juhuveoteenuse osutajat koheldakse teisiti kui taksoveoloa alusel reisijaid vedavat ettevõtjat. Sellist vahetegemist ei luba ka Euroopa Liidu Nõukogu võimaldatud erand. Seega vajab see tõlgendus täpsustamist. Sellest tulenevalt soovib rahanduskomisjon täiskogul toetada õiguskantsleri ettepanekut. Komisjoni ettekandjaks määrati komisjoni esimees. Mõlemad otsused langetati komisjonis konsensusel. Aitäh!

10:18 Aseesimees Jüri Ratas

Hea ettekandja, olenemata erakondlikust kuuluvusest rahvasaadikutele teile küsimusi ei ole. Aitäh teile! Kas soovitakse avada läbirääkimisi? Ei soovita. Seega läheme hääletuse ettevalmistamise juurde. Head ametikaaslased, panen hääletusele küsimuse, kes on õiguskantsleri ettepaneku poolt. Palun võtta seisukoht ja hääletada!

Hääletustulemused

Head ametikaaslased, meie hääletustulemus näitab selgelt poolthäälteenamust: poolt 79, vastuolijaid ega erapooletuid ei ole. Õiguskantsleri ettepanek leidis toetust.

Head ametikaaslased, austatud rahanduskomisjon ja tema esimees! Kuna Riigikogu toetas õiguskantsleri ettepanekut, teen vastavalt Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse §-le 152 rahanduskomisjonile ülesandeks algatada eelnõu käibemaksuseaduse § 30 lõike 3 ja lõike 4 punkti 3 kooskõlla viimiseks Eesti Vabariigi põhiseadusega.

Meie esimese ja ainukese päevakorrapunkti käsitlemine on lõppenud ja seega ka tänane istung on lõppenud. Ma tänan teid ja jõudu teile meie töös!

Istungi lõpp kell 10.21.